

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
АДМІНІСТРАТИВНА КОЛЕГІЯ ХАРКІВСЬКОГО ОБЛАСНОГО
ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ
РЕКОМЕНДАЦІЇ

від 23.05.2019 № 26-рк/к

ІЗЮМСЬКА ЦЕНТРАЛЬНА МІСЬКА
ЛІКАРНЯ

*64300, Харківська область, місто Ізюм,
провулок Залікарняний, 2*

Про припинення дій, які містять ознаки порушень законодавства про захист економічної конкуренції

В ході дослідження ринків платних медичних послуг в межах Харківської області встановлено наступне.

ІЗЮМСЬКА ЦЕНТРАЛЬНА МІСЬКА ЛІКАРНЯ (ідентифікаційний код юридичної особи - 02003304) (надалі – ІЗЮМСЬКА ЦМЛ), місцезнаходження: 64309, Харківська область, Ізюмський район, місто Ізюм, провулок Залікарняний, 2, зареєстроване Ізюмською районною державною адміністрацією Харківської області 02.01.2003 за № 1 474 120 0000 000293. Основним видом діяльності ІЗЮМСЬКА ЦМЛ є діяльність лікарняних закладів (код за КВЕД 86.10).

Засновником ІЗЮМСЬКА ЦМЛ є територіальна громада в особі Ізюмської міської ради.

ІЗЮМСЬКА ЦМЛ діє відповідно до статуту, затвердженого Рішенням 83 сесії Ізюмської міської ради 7 скликання від 26.02.2019 № 2087 (надалі – Статут).

Відповідно до Статуту ІЗЮМСЬКА ЦМЛ є комунальним закладом охорони здоров'я Ізюмської міської ради, що надає медичну допомогу населенню міста Ізюм та Ізюмського району.

Основною метою діяльності ІЗЮМСЬКОЇ ЦМЛ є проведення медичної практики, профілактичні заходи, консультативна допомога лікарів, діагностика, надання спеціалізованої допомоги населенню міста та району, лікування захворювань, травм та отруєнь, направлення хворих для надання спеціалізованої та висококваліфікованої допомоги в спеціалізованих клініках

міста Ізюма та інших міст України, збереження, придбання, відпуск, знищення наркотичних, психотропних речовин та прекурсорів, платні послуги згідно законодавства.

У розумінні абзацу дванадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ІЗЮМСЬКОЇ ЦМЛ є суб'єктом господарювання.

Перелік платних послуг, які надаються в державних і комунальних закладах охорони здоров'я та вищих медичних навчальних закладах, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 17.09.1996 № 1138 «Про затвердження переліку платних послуг, які надаються в державних і комунальних закладах охорони здоров'я та вищих медичних навчальних закладах» (надалі – Перелік).

Згідно з Переліком платних медичних послуг державними і комунальними закладами охорони здоров'я можуть надаватися: послуги, що надаються згідно з функціональними повноваженнями державними і комунальними закладами охорони здоров'я, послуги з провадження господарської та/або виробничої діяльності та послуги, що надаються згідно з функціональними повноваженнями вищими медичними навчальними закладами та науково-дослідними установами.

В свою чергу, до платних медичних послуг, що надаються державними і комунальними закладами охорони здоров'я відповідно до функціональних повноважень відносяться, зокрема: медичні огляди (для отримання виїзної візи (крім службових відряджень державних службовців та при виїзді на лікування за наявності відповідних медичних документів), попередні профілактичні медичні огляди при прийнятті на роботу та для отримання посвідчення водія транспортних засобів (крім випадків, коли медичні огляди проводяться за направленнями органів державної служби зайнятості), медичні огляди для отримання дозволу на право отримання та носіння зброї громадянами, а також відповідні періодичні профілактичні медичні огляди.

Відповідно до інформації, наданої ІЗЮМСЬКОЇ ЦМЛ листом від 21.03.2019 № 882 (вх. від 25.03.2019 № 2400), лікарня надає наступні платні медичні послуги з проведення медичних оглядів, зокрема:

- медичного огляду осіб з видачею сертифікату про проходження профілактичного наркологічного огляду;

- медичного огляду осіб з видачею медичної довідки про проходження профілактичного психіатричного огляду.

З метою визначення монопольного (домінуючого) становища ІЗЮМСЬКОЇ ЦМЛ застосовано Методику визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затверджену розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р та зареєстровану Міністерством юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (надалі – Методика).

Об'єктами дослідження щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є:

- ІЗЮМСЬКА ЦМЛ - суб'єкт господарювання, який надає платні медичні послуги з проведення медичних оглядів, що є обов'язковими для певних категорій населення, зокрема: медичного огляду осіб з видачею сертифікату про проходження профілактичного наркологічного огляду та медичного огляду осіб з видачею медичної довідки про проходження профілактичного психіатричного огляду.

- послуги з проведення платних медичних оглядів, що є обов'язковими для певних категорій населення, зокрема: медичного огляду осіб з видачею сертифікату про проходження профілактичного наркологічного огляду та медичного огляду осіб з видачею медичної довідки про проходження профілактичного психіатричного огляду.

Споживачами зазначених вище послуг є фізичні особи.

Згідно з Методикою товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими зокрема є: подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання тощо.

Враховуючи, що підстави та обставини проходження платних медичних оглядів не є однаковими, кожен з медичних оглядів носить певне цільове призначення, а самі по собі ці медичні огляди не є взаємозамінними, мають різне призначення та вартість, тому товарними межами ринку визначені окремі види медичних оглядів.

Платні медичні послуги з проведення медичних оглядів, що є обов'язковими для певних категорій населення, зокрема: медичного огляду осіб з видачею сертифікату про проходження профілактичного наркологічного огляду та медичного огляду осіб з видачею медичної довідки про проходження профілактичного психіатричного огляду, відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», з урахуванням пункту 5.1. Методики, є товаром, який не має замінників, оскільки споживач не має можливості замінити їх іншими.

Отже, товарними межами визначено ринки платних медичних послуг з проведення медичних оглядів, що є обов'язковими для певних категорій населення, зокрема: медичного огляду осіб з видачею сертифікату про проходження профілактичного наркологічного огляду та медичного огляду

осіб з видачею медичної довідки про проходження профілактичного психіатричного огляду.

Територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом встановлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належить до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.

Отримання платних медичних послуг з проведення медичних оглядів - мешканцями м. Ізюм та населених пунктів Ізюмського району на великій відстані від місця їхнього проживання економічно недоцільно, оскільки це пов'язано з додатковими витратами часу та коштів на проїзд до місця розташування інших медичних закладів, які надають послуги з проведення медичних оглядів.

Найближче розташовані до Ізюмського району медичні заклади, що надають послуги з проведення медичних оглядів знаходяться на відстані 30-70 км.

ІЗЮМСЬКА ЦМЛ є єдиною установою в Ізюмському районі Харківської області, яка надає платні медичні послуги з проведення медичних оглядів, що є обов'язковими для певних категорій населення, зокрема: медичного огляду осіб з видачею сертифікату про проходження профілактичного наркологічного огляду та медичного огляду осіб з видачею медичної довідки про проходження профілактичного психіатричного огляду та не зазнає конкуренції на зазначеному ринку.

Відповідно до Методики бар'єри вступу на ринок – обставини, які перешкоджають новим суб'єктам господарювання почати конкурувати на рівних умовах із суб'єктами господарювання, що вже діють на певному товарному ринку, а саме: необхідність отримання ліцензії на медичну практику, наявність відповідної матеріально-технічної бази та фахових спеціалістів.

Компетенція медичних установ щодо надання платних медичних послуг поширюється на споживачів, що як правило проживають в межах кожного відповідного району. Достовірно встановити кількість споживачів, яким були надані певні платні медичні послуги не за місцем проживання не можливо, тому встановлено, що ступінь відкритості ринків дуже низький, що доводить коректність визначення територіальних (географічних) меж цього ринку.

Отже, територіальними межами ринку платних медичних послуг з проведення медичних оглядів, що є обов'язковими для певних категорій населення, зокрема: медичного огляду осіб з видачею сертифікату про проходження профілактичного наркологічного огляду та медичного огляду осіб з видачею медичної довідки про проходження профілактичного психіатричного огляду є Ізюмський район Харківської області (включаючи місто Ізюм).

Відповідно до Методики часові межі ринку визначаються (як правило - рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями і споживачами утворює ринок із сталою структурою. Ринок товару, на якому протягом певного періоду часу діє один і той самий склад продавців і покупців (споживачів), може розглядатися як ринок із сталою структурою.

Часовими межами ринку платних медичних послуг з проведення медичних оглядів, що є обов'язковими для певних категорій населення, зокрема: медичного огляду осіб з видачею сертифікату про проходження профілактичного наркологічного огляду та медичного огляду осіб з видачею медичної довідки про проходження профілактичного психіатричного огляду визначено 2017 - 2018 роки та січень-травень 2019 року.

В зазначений період структура вказаного ринку не змінювалась.

Відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та пункту 1.3 Методики суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку якщо, зокрема, на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.

Отже, відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ІЗЮМСЬКА ЦМЛ має ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринках платних медичних послуг з проведення медичних оглядів, що є обов'язковими для певних категорій населення, зокрема: медичного огляду осіб з видачею сертифікату про проходження профілактичного наркологічного огляду та медичного огляду осіб з видачею медичної довідки про проходження профілактичного психіатричного огляду в межах Ізюмського району Харківської області.

1. Проведення первинного, періодичного та обов'язкового профілактичного наркологічного огляду регулюється:

- постановою Кабінету Міністрів України від 06.11.1997 «Про обов'язковий профілактичний наркологічний огляд і порядок його проведення»;

- Інструкцією про профілактичний наркологічний огляд та його обов'язкові обсяги, затвердженою наказом Міністерства охорони здоров'я України від 28.11.1997 № 339 «Про вдосконалення системи профілактичних протиалкогольних та протинаркотичних заходів та обов'язкових профілактичних наркологічних оглядів», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 11.12.1997 за № 586/2390 (надалі – Інструкція про профілактичний наркологічний огляд).

Наказом в.о. головного лікаря ІЗЮМСЬКОЇ ЦМЛ від 22.01.2019 № 30 «Про затвердження тарифів на платні послуги по проведенню медичних оглядів в Ізюмській ЦМЛ» затверджено вартість медичного огляду осіб з видачею сертифікату про проходження профілактичного наркологічного

огляду, яка становить 80 грн. 95 коп.

Аналізом калькуляції вартості проведення одного профілактичного наркологічного огляду встановлено, що в неї включені наступні статті витрат (Таблиця № 1):

Таблиця № 1

№ з/п	Статті витрат	Сума, грн.
1.	Огляд лікаря-нарколога	49,92
2.	Дослідження крові на ГГТП	31,03
	РАЗОМ:	80,95

При цьому вартість огляду лікаря-нарколога розрахована наступним чином (таблиця № 2).

Таблиця № 2

№ з/п	Статті витрат	План на рік
1	Заробітна плата	105 094
	- Лікар-нарколог (0,5 посад)	25 038
	- Середній медперсонал (1,5 посад)	80 056
2	Нарахування на оплату праці	23 121
3.	Предмети, матеріали, обладнання та інвентар	1 133
4.	Медикаменти та перев'язувальні матеріали	1 631
5.	Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	11 717
6.	Собівартість	142 696
7.	Рентабельність 25%	35 674
	Всього:	178 370
	Вартість одного огляду у лікаря-нарколога	49,92

Отже, при розрахунку вартості профілактичного наркологічного огляду ІЗЮМСЬКА ЦМЛ включила до його вартості витрати на заробітну плату середнього медперсоналу у кількості 1,5 посад.

Пунктом 7 Інструкції про профілактичний наркологічний огляд передбачено, що обов'язковий обсяг обстеження включає: лікарський наркологічний огляд, психологічне тестування та лабораторне дослідження активності гамма-глутамілтрансферази сироватки крові програмами Всесвітньої організації охорони здоров'я «Тест «Аудит» та «Тест клінічного скринінгу».

Відповідно до пункту 8 Інструкції про профілактичний наркологічний

огляд дані профілактичного огляду заносяться лікарем-наркологом до медичної картки форми № 145-О.

Отже, включення до калькуляції вартості медичного огляду громадян з видачею сертифікату про проходження профілактичного наркологічного огляду витрат на заробітну плату середнього медперсоналу, є безпідставним.

Зазначені дії ІЗЮМСЬКОЇ ЦМЛ можуть призвести до завищення вартості на послугу з проведення профілактичного наркологічного огляду приблизно на 40 %, що, в свою чергу, може призвести до ущемлення інтересів споживачів, оскільки вони змушені сплачувати за послугу за завищеною вартістю.

Такі дії ІЗЮМСЬКОЇ ЦМЛ були б неможливі за умов існування значної конкуренції на ринках платних медичних послуг з проведення медичних оглядів, що є обов'язковими для певних категорій населення, адже в такому випадку споживачі мали б можливість обирати між кількома виконавцями, і у разі ущемлення їх інтересів могли б обрати іншого виконавця таких послуг.

За відсутності конкуренції на ринках платних медичних послуг з проведення медичних оглядів, що є обов'язковими для певних категорій населення, зокрема медичного огляду громадян з видачею сертифікату про проходження профілактичного наркологічного огляду, споживачі не мають альтернативних джерел отримання зазначених послуг, які є їм необхідними для отримання певних дозволів, спеціальних прав, зайняття категорій посад, тощо.

Враховуючи наведене, дії ІЗЮМСЬКОЇ ЦМЛ, які полягають у включенні до калькуляції вартості медичного огляду осіб з видачею сертифікату про проходження профілактичного наркологічного огляду витрат, які прямо не передбачені Інструкцією про профілактичний наркологічний огляд, а саме заробітної плати середнього медичного персоналу, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем шляхом встановлення таких цін реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринках платних медичних послуг з проведення медичних оглядів, що є обов'язковими для певних категорій населення, зокрема: медичного огляду осіб з видачею сертифікату про проходження профілактичного наркологічного огляду.

2. Порядок проведення обов'язкових та періодичних психіатричних медичних оглядів регулюється:

- Інструкцією про проведення обов'язкових попередніх та періодичних психіатричних оглядів, затвердженою наказом Міністерства охорони здоров'я України від 17.01.2002 № 12 «Про затвердження інструкції про проведення обов'язкових попередніх та періодичних психіатричних оглядів»,

zareestrovanim v Ministerstvi yustitsii Ukraini 01.02.2002 za № 94/6382 (nadali – Instrukciya pro provedennya obovyazkovykh poperednykh ta periodychnykh psixiatrichnykh oglyadiv);

- Postanovoyu Kabinetu Ministriv Ukraini vid 27.09.2000 № 1465 «Pro zatverdzhennya porядku provedennya obovyazkovykh poperednykh ta periodychnykh psixiatrichnykh oglyadiv i pereliku medychnykh psixiatrichnykh pokazanyshchodo vykonannya okremykh vidiv diyalnosti (robit, profesiy, sluzhby), sho mozhyt stanoviti bezposerednyu nebezpeku dlya osoby, yaka provadyt cyu diyalnist abo otochuyuchykh».

Наказом в.о. головного лікаря ІЗЮМСЬКОЇ ЦМЛ від 22.01.2019 № 30 «Про затвердження тарифів на платні послуги по проведенню медичних оглядів в Ізюмській ЦМЛ» затверджено вартість медичного огляду осіб з видачею медичної довідки про проходження профілактичного психіатричного огляду, яка становить 38 грн. 01 коп.

Аналізом калькуляції вартості проведення одного профілактичного психіатричного огляду встановлено, що в неї включені наступні статті витрат (таблиця № 3):

Таблиця № 3

№ з/п	Статті витрат	План на рік
1	Заробітна плата	55 348
	- Лікар-психіатр (0,5 посад)	27 269
	- Сестра медична (0,5 посад)	28 079
2	Нарахування на оплату праці	12 177
3.	Предмети, матеріали, обладнання та інвентар	2 060
4.	Медикаменти та перев'язувальні матеріали	1 631
5.	Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	10 275
6.	Собівартість	81 491
7.	Рентабельність 25%	20 373
	Всього:	101 864
	Вартість одного огляду у лікаря-нарколога	38,01

Отже, при розрахунку вартості профілактичного психіатричного огляду ІЗЮМСЬКА ЦМЛ включила до його вартості витрати на заробітну плату медичної сестри у кількості 0,5 посад.

Відповідно до пункту 2 Інструкції про проведення обов'язкових попередніх та періодичних психіатричних оглядів обов'язкові попередній та періодичний психіатричні огляди проводяться лікарем-психіатром у психіатричних закладах, закладах охорони здоров'я, що мають у своєму складі спеціалізовані психоневрологічні центри, відділення, кабінети, та

надають психіатричну допомогу за місцем проживання громадян.

Оскільки попередній та періодичний психіатричний огляд проводиться безпосередньо лікарем-психіатром, то включення до калькуляції вартості обов'язкового та періодичного психіатричного медичного огляду витрат на заробітну плату медичної сестри є безпідставними.

Зазначені дії ІЗЮМСЬКОЇ ЦМЛ можуть призвести до завищення вартості на послугу з проведення медичного огляду громадян з видачею медичної довідки про проходження психіатричного огляду, що, в свою чергу, може призвести до ущемлення інтересів споживачів, оскільки вони змушені сплачувати за послугу за завищеною вартістю.

Такі дії ІЗЮМСЬКОЇ ЦМЛ були б неможливі за умов існування значної конкуренції на ринках платних медичних послуг з проведення медичних оглядів, що є обов'язковими для певних категорій населення, адже в такому випадку споживачі мали б можливість обирати між кількома виконавцями, і у разі ущемлення їх інтересів могли б обрати іншого виконавця таких послуг.

За відсутності конкуренції на ринках платних медичних послуг з проведення медичних оглядів, що є обов'язковими для певних категорій населення, зокрема медичного огляду осіб з видачею медичної довідки про проходження профілактичного психіатричного огляду, споживачі не мають альтернативних джерел отримання зазначених послуг, які є їм необхідними для отримання певних дозволів, спеціальних прав, зайняття категорій посад, тощо.

Враховуючи наведене, дії ІЗЮМСЬКОЇ ЦМЛ, які полягають у включенні до калькуляції вартості медичного огляду осіб з видачею медичної довідки про проходження профілактичного психіатричного огляду витрат, які прямо не передбачені Інструкцією про проведення обов'язкових попередніх та періодичних психіатричних оглядів, а саме заробітної плати медичної сестри, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем шляхом встановлення таких цін реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку платних медичних послуг з проведення медичних оглядів, що є обов'язковими для певних категорій населення, зокрема медичного огляду осіб з видачею медичної довідки про проходження профілактичного психіатричного огляду.

Враховуючи наведене, на підставі пунктом 10 частини п'ятої статті 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», частиною першою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», підпунктом 13 частини першої пункту 3 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затверджене розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р,

zareєстрованим в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 (зі змінами), адміністративна колегія Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає ІЗЮМСЬКІЙ ЦЕНТРАЛЬНІЙ МІСЬКІЙ ЛІКАРНІ (ідентифікаційний код юридичної особи - 02003304) такі

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Припинити дії, які полягають у:

- включенні до калькуляції вартості медичного огляду осіб з видачею сертифікату про проходження профілактичного наркологічного огляду витрат, які прямо не передбачені Інструкцією про профілактичний наркологічний огляд та його обов'язкові обсяги, затвердженою наказом Міністерства охорони здоров'я України від 28.11.1997 № 339 «Про вдосконалення системи профілактичних протиалкогольних та протинаркотичних заходів та обов'язкових профілактичних наркологічних оглядів», zareєстрованим в Міністерстві юстиції України 11.12.1997 за № 586/2390, а саме заробітної плати середнього медичного персоналу;

- включенні до калькуляції вартості медичного огляду осіб з видачею медичної довідки про проходження профілактичного психіатричного огляду витрат, які прямо не передбачені Інструкцією про проведення обов'язкових попередніх та періодичних психіатричних оглядів, затвердженою наказом Міністерства охорони здоров'я України від 17.01.2002 № 12 «Про затвердження інструкції про проведення обов'язкових попередніх та періодичних психіатричних оглядів», zareєстрованим в Міністерстві юстиції України 01.02.2002 за № 94/6382, а саме заробітної плати медичної сестри,

та містять ознаки порушень законодавства про захист економічної конкуренції, передбачених пунктом 1 частини другої статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку шляхом встановлення таких цін, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринках платних медичних послуг з проведення медичних оглядів, що є обов'язковими для певних категорій населення, зокрема: медичного огляду осіб з видачею сертифікату про проходження профілактичного наркологічного огляду та медичного огляду осіб з видачею медичної довідки про проходження профілактичного психіатричного огляду, а також усунути причини виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють.

2. В подальшому при формуванні вартості платних медичних послуг з проведення медичних оглядів, що є обов'язковими для певних категорій населення, утриматись від включення до калькуляції витрат, які прямо не передбачені відповідними нормативно-правовими актами.

Про виконання рекомендацій повідомити Харківське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України в **одномісячний термін** з дня отримання рекомендацій.

Звертаємо увагу, що згідно з частиною другою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду особами, яким вони надані.

Крім того, відповідно до частини третьої статті 46 вищезазначеного Закону, за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається.

Голова колегії

Гейда І.О.

Члени колегії

Бугаєв А.М.

Трегубець Н.О.

Приймак Є.Б.

Аврамова С.П.

Тевелєва Ю.В.